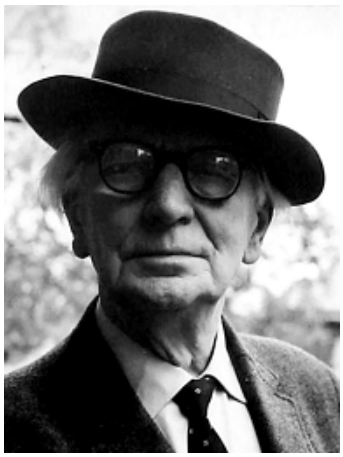
Plicka Karel 2 (1894-1987) :)

Český etnomuzikológ, fotograf, filmový dokumentarista, organizátor filmového života, národný umelec, nositeľ Radu republiky. Spoluzakladateľ pražskej FAMU. Vášnivo sa zaujímal o ľudovú kultúru, čo sa odrazilo aj v jeho filmových dielach.

Narodil sa vo Viedni. V roku 1908-1913 študoval na učiteľskom ústave v Hradci Králové, v roku 1919 študoval hudbu[1] v Prahe. V rokoch 1914-1915 pôsobil ako učiteľ v Úpiciach, v rokoch 1920-1923 v Novom Městě nad Metují a Prahe. V rokoch 1924-1938 bol referentom Národopisného odboru Matice slovenskej v Martine, v rokoch 1939-1945 v Prahe ako pracovník Štátneho fotometrického ústavu, v rokoch 1945-1949 pedagóg na FAMU, od roku 1949 slobodný umelec – fotograf, v 70. rokoch 20. storočia pôsobil ako zbormajster Filharmonického zboru v Prahe.

Ľudovými piesňami sa zaoberal už ako študent. Zapísal piesne z Podkrkonošia a z celého Slovenska[2]. Slovenské rozdelil na oblasti podľa 4 dialektov: 1. vrchárske piesne z okolia Zvolena a z Novohradu, 2. piesne z juhoslovenských rovín s bohato zdobenými[3] nápevmi, 3. ľudový trojhlas z hornatých krajov Trenčianskej stolice, 4. východoslovenské piesne, ktoré vlastne znovuobjavil. Jeho zbierky obsahujú úplný súbor všetkých typov slovenských ľudových piesní[4], najmä najstaršie vrstvy piesní obradných, ako aj všetky varianty piesní epických. Roku 1929 usporiadal zájazd ľudových spevákov a hudobníkov asi z 50. slovenských dedín do Prahy, kde fa Pathé nahrala na gramofónové platne všetky dôležité typy slovenských ľudových piesní[5]. Plicka založil v Matici slovenskej archív dokumentárnych fotografií, obsahujúci niekoľko tisíc snímkov. Z tohto úsilia vzišli aj etnografické filmy, ako *Gajdoš*, *Morena*, *Batizovský salaš*. Nazhromaždený materiál potom sústredil do filmov *Za slovenským ľudom* (1927); *Po horách, po dolách* (1928) [6] a dynamicky a ucelene pôsobiaceho diela *Zem spieva* (1933). Matica slovenská nemala dosť finančných prostriedkov a nebola na takú úlohu technicky vybavená. Preto pri tvorbe tohto filmu došlo k spolupráci s brnenskou distribučnou fou Lloyd-film, so skladateľom F. Škvorom, strihačom A. Hackenschmiedom. Tak vzniklo dielo, ktoré sa vymykalo charakteru celej vtedajšej filmovej produkcie v Československu a presadilo sa aj na medzinárodnom fóre[7] (1934). Plicka pripravoval zvukový film o Jánošíkovi. Matica slovenská opäť nemala na realizáciu prostriedky ani technické vybavenie. Film natočil roku 1936 režisér M. Frič podľa scenára, ktorý napísal Plicka v spolupráci s K. Hašlerom. Plicka sa zaslúžil aj o objavenie P. Bielika a jeho obsadenie do titulnej úlohy. Popri národopisných filmoch nakrúcal Plicka ešte klasické filmy a reportáže, ale tento typ tvorby bola vždy medzi jeho záujmami v úzadí. Do tejto skupiny patrí reportáž *Za Slovákmi do New Yorku po Mississippi* (1935), niekoľko šotov pre spravodajský týždenník Elektrojournal (*Slovenské kúpele*, *Z pohybu americkej filmovej herečky Lilian Gishovej v Piešťanoch*, *Povodeň na rieke Tise*), niekoľko dokumentárnych záberov T. G. Masaryka, E. Beneša, E. M. Šoltésovej a iné. Reportážna činnosť Plicku bola motivovaná nedostatkom spravodajských filmov a filmových pracovníkov tohto druhu na Slovensku. Ďalší rozmach jeho tvorby zabrzdili prekážky vyplývajúce z politickej situácie. Plicka sa musel vzdať rozsiahlejších umeleckých plánov a venoval sa predovšetkým fotografovaniu a organizovaniu filmového života. V roku 1937 pripravil v spolupráci s profesorom J. Vydrom a architektom F. Tröstrom návrh na zriadenie denného kurzu pre kinetickú fotografiu a kinematografiu. Oficiálne sa kurz otvoril školským rokom 1938-1939 na Škole umeleckých remesiel v Bratislave ako prvá filmová škola v Československu. Študovali na nej režiséri, kameramani, strihači, ďalej laboranti, premietači, osvetľovači a odborní pracovníci filmovej produkcie a distribúcie. Aj keď sa Plickove zámery následkom politického vývoja nemohli rozvinúť, vyškolili sa tu niekoľkí pracovníci slovenského filmu[8]. V rokoch 2. svetovej vojny Plicka pôsobil v Prahe. V tomto období nakrútil niekoľko folklórnych a dokumentárnych filmov: *Večná píseň*, *Barokní Praha*, ktoré boli premietané až po oslobodení. V dňoch oslobodzovania a v prvých mesiacoch slobody Československa nakrútil Plicka spravodajské

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

šoty *Vlasť víta* a *Cesta k barikádam*, ktoré sa často uvádzali v celovečerných dokumentárnych filmoch. Po roku 1945 sa znovu vrátil na Slovensko a pomáhal budovať slovenskú národnú kinematografiu. V tomto období nakrútil tiež niekoľko dokumentov: *Pán prezident na Slovensku* (1945); *Roľnícky deň vo Zvolene* (1946). V roku 1948 spolupracoval ako odborný poradca pri nakrúcaní prvého slovenského povojnového filmu *Varúj!*. Plicka patril k spoluzakladateľom FAMU v Prahe (1945) a bol jej prvým dekanom a profesorom. V roku 1968 mu bol udelený titul národného umelca a v roku 1979 dostal Nositeľa Radu republiky.

[1] Husle a spev.
[2] Spolu 40 000.
[3] Cifrovanými.
[4] Okrem duchovných.
[5] Súbor je archivovaný v ČSAV v Prahe a na parížskej univerzite.
[6] Film získal v roku 1930 Zlatú medailu na Výstave umenia vo Florencii.
[7] Zlatý pohár mesta Benátok na Medzinárodnom filmovom festivale.
[8] Napríklad K. Krška, V. Kubal.

Plicka Karel (1894-1987)

Plicka Karel 3 (1894-1987)

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania